

LICEO FRANCISCANO
Núm 222 (Enero-Junio 2024), pp. 113-134
ISSN 0211-4011
e-ISSN 2530-917X
D.L. C755-2003

Filosofía y Pensamiento

**INTELIXENCIA ARTIFICIAL
E HUMANISMO DE FRATERNIDADE**

→ Martín Carbajo-Núñez*

* Pontificia Università Antonianum
ISTM, Alfonsianum
FST - University of San Diego (USA)
mcarbajo@sandiego.edu

INTELIXENCIA ARTIFICIAL E HUMANISMO DE FRATERNIDADE

Resumen

Este artículo presenta algunas de las «entusiasmantes oportunidades y graves riesgos» de la inteligencia artificial a la luz del reciente magisterio del Papa Francisco. No es una tarea fácil, pues el término «IA» se refiere a una «galaxia de realidades distintas» y no existe una definición unívoca de ella. Recientemente ha habido un salto cualitativo con la IA generativa (1a parte). Sus retos deben abordarse a nivel legislativo y ético (2a parte). Más concretamente, el Papa insta a adoptar un humanismo de fraternidad inspirado en Francisco de Asís (3ª parte).

Palabras clave: Inteligencia artificial, ChatGPT, Papa Francisco, Franciscanismo, Ética

ABSTRACT

This article presents some of the «exciting opportunities and grave risks» of artificial intelligence in light of the recent magisterium of Pope Francis. This is not an easy task, as the term «AI» refers to a «galaxy of different realities» and there is not a single definition of it. Recently there has been a qualitative leap with generative AI (1st part). Its challenges must be addressed at the legislative and ethical levels (2nd part). More specifically, the Pope urges the adoption of a humanism of fraternity inspired by Francis of Assisi (3rd part).

Keywords: Artificial intelligence, ChatGPT, Pope Francis, Franciscanism, Ethics

Recibido/Received: 20/03/2024

Aceptado/Accepted: 11/06/2024

A intelixencia artificial e, en xeral, as tecnoloxías da información e a comunicación (TIC) forman xa parte das nosas vidas¹. Non son meros instrumentos, mais un ambiente de vida. Como habitar responsablemente este novo ambiente cultural no cal todos estamos inmersos? Como orientar adecuadamente as súas grandes potencialidades para o ben e evitar os seus graves riscos?

Mostrando o crecente interese polo tema, en xaneiro 2024, o Papa dedicou á IA dúas mensaxes importantes: o do Día da Paz² e o das Comunicacións Sociais³. Previamente, a Academia Pontificia para a Vida organizara conferencias e simposios sobre as implicacións dos novos adiantos técnicos no ámbito da saúde⁴. O 10 de xaneiro de 2023, esa mesma Academia Pontificia promoveu que representantes do xudaísmo, do Islam e doutras relixións participasen na revisión do documento *Rome Call for AI Ethics*, asinado en 2020 por empresas como Microsoft e IBM, entre outras⁵.

115

Neste artigo, estúdanse algúns desafíos éticos das tecnoloxías de intelixencia artificial á luz do maxisterio recente do Papa Francisco. Na primeira parte, alúdese á dificultade de precisar este concepto e ao salto cua-

¹ Algunhas abreviacións: IA = Intelixencia artificial («AI», en inglés); LLM = *Large Language Model* (Modelo de linguaxe de gran tamaño). GPT = *Generative Pretrained Transformer* (Transformador xenerativo preentrenado). NLP: *Natural language processing* (procesamento de linguaxe natural)); RLHF: *Reinforcement learning from human feedback* (aprendizaxe por reforzo a partir da retroalimentación humana). Trátase dunha técnica de aprendizaxe automática (*Machine learning* = ML).

² FRANCISCO, «Mensaxe para a 57 Xornada Mundial da Paz» (1.01.2024), [JMP], en *Osservatore Romano*, [OR], 286 (14.12.2023) 2-3.

³ FRANCISCO, «Mensaxe para a 58 Xornada Mundial das Comunicacións Sociais» (24.01.2024), [JCS], en *OR* 19 (24.01.2024) 8.

⁴ PAGLIA Vincenzo – PECORARO Renzo (edd.), *Robo-Ethics. Humans, machines and health*, Pontifical Academy for Life, Vatican City 2020; Id., *The 'good' algorithm? Artificial intelligence: ethics, law, health*, Pontifical Academy for Life, Vatican City 2021.

⁵ «AI ethics: an Abrahamic commitment to the Rome call», en *Internet*: <https://www.romecall.org/ai-ethics-an-abrahamic-commitment-to-the-rome-call-2/> (acceso: 10.03.2024).

litativo da IA xenerativa. Estes rápidos avances ofrecen «entusiasmantes oportunidades e graves riscos», que deben ser afrontados a nivel lexislativo e ético (2ª parte). O Papa insta a adoptar un humanismo de fraternidade inspirado en Francisco de Asís (3ª parte).

► CONCEPTO E RÁPIDO DESENVOLVEMENTO

Adóitase falar de catro revolucións industriais: a primeira impulsada pola máquina do vapor (s. XVIII), a segunda pola electricidade (finais do s. XIX), a terceira pola tecnoloxía dixital (mediados do s. XX). A intelixencia artificial habería dado inicio á cuarta, caracterizada pola capacidade de predicir as actividades humanas e a converxencia de tecnoloxías (nanotecnoloxía, biotecnoloxía, robótica etc.) Máis que unha nova revolución, sería unha evolución da automatización iniciada no século XVIII, aínda que os seus efectos sociais poden ser revolucionarios.

Na primeira revolución industrial, as máquinas empezaron a realizar moitas tarefas manuais, que esixían forza muscular máis que mental, desprazando así aos traballadores menos cualificados (“de colo azul»). Pola contra, agora a IA está a asumir tarefas que esixen especialización e capacidade cognitiva, substituíndo a moitos empregados cualificados de clase media (“colo branco»)⁶. Con todo, á IA resúltalle difícil imitar as nosas capacidades sensoriomotoras e perceptivas. Non será fácil, por exemplo, que faga de fontaneiro⁷.

116

1. Un concepto complexo e difícil de definir

A IA leva moito tempo entre nós en diversas formas: redes sociais, asistentes virtuais, pagos electrónicos, motores de busca, tradución automática, recoñecemento facial e de voz, robots, drones, coches autónomos etc. F. Patsch indica catro fitos na súa implementación: en 2010, empezou a ser usada para mellorar a calidade das pescudas na internet e para dar resultados máis relevantes; en 2014, para «ler a mente do usuario» e anticipar

⁶ GISOTTI Alessandro, «Entrevista a Benanti: «La inteligencia artificial al servicio del bien común»», en *Vatican News*, (12.12.2023), (<https://www.vaticannews.va/es/mundo/news/2023-12/benanti-la-inteligencia-artificial-al-servicio-del-bien-comun.html>).

⁷ “It is comparatively easy to make computers exhibit adult-level performance in solving problems on intelligence tests or playing checkers, and difficult or impossible to give them the skills of a one-year-old when it comes to perception and mobility”. MORAVEC Hans, *Mind children. The future of robot and human intelligence*» Harvard UP, Cambridge 1988, 15.